

NOTAT Vikarforbrug

I perioden 22. juni til 12. juli 2022 har DSR Analyse gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt medlemmer af DSR's lederforening. 45% af de 2.829 inviterede medlemmer deltog i undersøgelsen. Analysen er baseret på resultaterne fra 1.205 besvarelser, der er det antal medlemmer, der har angivet, at de er leder med personaleansvar i den kommunale eller regionale sektor.

Hovedresultater

- Over halvdelen (56 pct.) af de ledende sygeplejersker har inden for den seneste måned brugt vikarer på deres afdeling/enhed. I kommunerne har over to tredjedele (68 pct.) brugt vikarer, mens 50 pct. har brugt dem i regionerne.
- 45% af lederne har mindst ugentligt anvendt vikarer på deres afdeling/enhed. 41 pct. har ikke anvendt vikarer inden for den seneste måned.
- 68 pct. af lederne, der inden for den seneste måned har anvendt vikarer, oplever at brugen af vikarer konsekvenser for kvaliteten af sygeplejen til borgere/patienter. 61 pct. vurderer, at det har konsekvenser for arbejdsmiljøet for de fastansatte sygeplejersker, mens 42 pct. vurderer, at det har konsekvenser for patientsikkerheden. 14 pct. mener, at det har andre konsekvenser. 13 pct. vurderer, at det ingen konsekvenser har.
- 41 pct. vurderer, at udgifterne til vikarer er højere end udgiften til en fastansat sygeplejerske på fuldtid, mens 31 pct. vurderer, at de er lavere.
- Over halvdelen (57 pct.) svarer, at de oftere (35 pct.) eller meget oftere (22 pct.) end tidligere bruger vikarer. 27 pct. svarer, at de hverken oftere eller sjældnere bruger vikarer. 11% svarer, at de sjældnere (8%) eller meget sjældnere (3%) end tidligere anvender vikarer.

Brug af vikarer

Tabel 1 viser, at 56 pct. af de adspurgte ledere har anvendt vikarer inden for den seneste måned. 41 pct. har brugt vikarer fra internt vikarbureau, mens 35 pct. har brugt fra et eksternt. Det er især i kommunerne, hvor lederne anvender vikarer, her svarer samlet 68 pct., at de inden for den seneste måned har anvendt vikarer. I regionerne gælder det for 50 pct. For de regionale ledere kommer størstedelen af disse vikarer fra interne vikarbureauer, mens de kommunale ledere overvejende har anvendt eksterne vikarbureauer.

Tabel 1. Har du inden for den seneste måned anvendt vikarer på din afdeling/enhed/område?

	Region	Kommune	I alt
Ja samlet	50%	68%	56%
Ja fra internt vikarbureau	44%	35%	41%
Ja fra eksternt vikarbureau	24%	56%	35%
Nej	47%	29%	41%
Ved ikke/ikke relevant	3%	4%	3%
Antal	708	394	1102

Anm: 1102 ledende sygeplejersker, har besvaret spørgsmålet i 2022. Der er statistisk signifikant forskel på sektorer. Procenterne summer ikke til 100, da respondenterne har kunne sætte flere kryds. Kilde: DSR analyse.

Af tabel 2 fremgår det, at 18 pct. af lederne angiver, at de den seneste måned har anvendt vikarer dagligt. I kommunerne er denne andel på 23 pct., mens den er 16% for regionerne. Over en fjerdedel (27 pct.) svarer, at de inden for den seneste måned ugentligt har anvendt vikarer. I kommunerne gælder det 31 pct., mens det i regionerne gælder 25 pct. 10 pct. har sjældnere end ugentligt anvendt vikarer. 9 pct. af de ledende sygeplejersker i regionerne har sjældnere end ugentligt anvendt vikarer, det gælder 12 pct. af lederne i kommunerne.

Tabel 2. Hvor ofte anvendte du vikarer på din afdeling/enhed/område inden for den seneste måned?

	Region	Kommune	I alt
Dagligt	16%	23%	18%
Ugentligt	25%	31%	27%
Sjældnere	9%	12%	10%
Ved ikke/ikke relevant	3%	5%	3%
Har ikke anvendt vikarer den seneste måned	47%	29%	41%
Antal	708	394	1102

Anm: Baseret på besvarelser fra 1102 ledende sygeplejersker 2022. Der er statistisk signifikant forskel på sektorer. Procenterne summer ikke nødvendigvis til 100 grundet afrunding. Kilde: DSR analyse.

Tabel 3 viser, at 75 pct. svarer, at årsagen til vikarforbruget har været sygdom, orlov eller lignende. 56 pct. svarer, at det skyldtes mangel på sygeplejersker, mens 18 pct. svarer, at det skyldtes overbelægning eller uventede arbejdsopgaver. 14 pct. svarer, at årsagen har været en anden. Procenterne overstiger 100 pct, da det har været muligt at angive flere forhold.

Den hyppigste årsag er sygdom, orlov og lignende i både kommune (71 pct.) og region (78 pct.). I regionerne angiver 71 pct. at årsagen er mangel på sygeplejersker, mens 37 pct. i kommunerne svarer det samme. 27 pct. af de regionale ledere svarer, at vikarforbruget skyldtes overbelægning eller uventede arbejdsopgaver, til sammenligning gælder dette 5 pct. af de kommunale ledere.

Tabel 3. Hvad er årsagen til, at du har anvendt vikarer på din afdeling/enhed/område inden for den seneste måned?

	Region	Kommune	I alt
Sygdom, orlov o.lign.	78%	71%	75%
Mangel på sygeplejersker	71%	37%	56%
Overbelægning eller uventede arbejdsopgaver	27%	5%	18%
Andet	21%	8%	14%
Ved ikke	0%	0%	0%
Antal	351	263	614

Anm: 614 ledende sygeplejersker, har besvaret spørgsmålet i 2022. Der er statistisk signifikant forskel på sektorer. Procenterne summer ikke til 100, da respondenterne har kunne sætte flere kryds. Kilde: DSR analyse.

Af tabel 4 fremgår de konsekvenser, de ledende sygeplejersker oplever, at anvendelsen af vikarer har for deres afdeling/enhed/område. 68 pct. oplever, at det har konsekvenser for kvaliteten af sygeplejen til borgere/patienter, 61 pct. vurderer, at det har konsekvenser for arbejdsmiljøet for de fastansatte sygeplejersker, mens 42 pct. vurderer, at det har konsekvenser for patientsikkerheden. 14 pct. svarer, at det har andre konsekvenser, mens 13 pct. vurderer, at det ingen konsekvenser har.

De ledende sygeplejersker, der har svaret, at det har andre konsekvenser, er blevet bedt om at uddybe. Det er især økonomiske konsekvenser for afdelingerne/enheders budget, der fremhæves, men flere fremhæver også utryghed og manglende kontinuitet i plejen. Derudover fremhæves, at det kan skabe problemer for det tværfaglige samarbejde og arbejdsmorale blandt personalet, når vikarer oplever mere frihed og får bedre løn.

Tabel 4. Hvilke konsekvenser vurderer du, at brugen af vikarer har for din afdeling/enhed/område?

	Region	Kommune	I alt
Konsekvenser for kvaliteten i sygeplejen til borgere/patienter	75%	63%	68%
Konsekvenser for arbejdsmiljøet for de fastansatte sygeplejersker	67%	52%	61%
Konsekvenser for patientsikkerheden	39%	46%	42%
Andre	15%	13%	14%
Ingen konsekvenser	17%	6%	13%
Ved ikke	1%	5%	3%
Antal	351	260	611

Anm: 611 ledende sygeplejersker, har besvaret spørgsmålet i 2022. Der er statistisk signifikant forskel på sektorer. Procenterne summer ikke til 100, da respondenterne har kunne sætte flere kryds. Kilde: DSR analyse.

Tabel 5 viser ledernes vurdering af udgifter til vikarer. 41 pct. svarer, at udgifter til vikarer er højere end udgiften til en fastansat sygeplejerske på fuldtid, mens 31 pct. svarer, at de er lavere. 7 pct. svarer, at udgifterne er de samme. Forskellen på sektorer er ikke signifikant.

Tabel 5. Er afdelingens udgifter til vikarer højere eller lavere end udgiften til en fastansat sygeplejerske på fuldtid?

	Region	Kommune	I alt
Højere	45%	37%	41%
Samme	7%	7%	7%
Lavere	31%	31%	31%
Ved ikke/ikke relevant	18%	25%	21%
Antal	351	260	611

Anm: 611 ledende sygeplejersker, har besvaret spørgsmålet i 2022. Der er ikke signifikant forskel på sektorer. Procenterne summer ikke nødvendigvis til 100 grundet afrunding. Kilde: DSR analyse.

Af tabel 6 fremgår det, at over halvdelen (57 pct.) svarer, at de oftere (35 pct.) eller meget oftere (22 pct.) end tidligere bruger vikarer. Det gælder især de ledende sygeplejersker i regionerne, hvor 63 pct. angiver, at de oftere (36 pct.) eller meget oftere (27 pct.) bruger vikarer. Til sammenligning svarer 48 pct. af de ledende sygeplejersker i kommunerne, at de oftere (33 pct.) eller meget oftere (15 pct.) end tidligere bruger vikarer. 27 pct. svarer, at de hverken oftere eller sjældnere bruger vikarer, det gælder både for region og kommune. 11 pct. svarer, at de sjældnere (8 pct.) eller meget sjældnere (3 pct.) end tidligere anvender vikarer.

Tabel 6. Oplever du, at I bruger vikarer oftere eller sjældnere end tidligere?

	Region	Kommune	I alt
Meget oftere	27%	15%	22%
Oftere	36%	33%	35%
Hverken oftere eller sjældnere	27%	27%	27%
Sjældnere	7%	9%	8%
Meget sjældnere	1%	6%	3%
Ved ikke/ikke relevant	2%	10%	5%
Antal	351	260	611

Anm: 611 ledende sygeplejersker, har besvaret spørgsmålet i 2022. Der er statistisk signifikant forskel på sektorer. Procenterne summer ikke nødvendigvis til 100 grundet afrunding. Kilde: DSR analyse.